

משתגעין ומתלהטין בתורת האור החיים הקדוש

פרשת מטות-מסעי

פנינים מובחרים מעובדים
ומתועמים על פי דברי רבינו

פניני חיים

בש"ם בצלאל - לע"נ הרה"ח רבי משה שמואל ב"ר בצלאל ז"ל

קודצע געדאנקען באארבעט על פי דברי רבינו

מוסר חיים לקח מהפרשה במשנת רבינו

בשמי"ח ראש - לזכות ידידנו הרה"ח רבי יהודה בן שרה מרים הי"ד וזו"ס

דורך די כח התורה איז מען מתקן די זעלבע תיקונים אזויזוי מיט די מ"ב מסעות

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. (לג, א)

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר... איש כי ידור
בג. (ל, ב-ג)

בדרך רמז קומט דא די תורה זאגן, אז אפילו אז סתם אזוי דארף
מען זייער נזהר זיין אין נדרים, אבער אויף זיך גודר צו זיין אין
עניות איז גוט צו מאכן א נדר. אזויזוי מיר טרעפן ביי בועז (רות
ג, יג) אז ער האט געשווארן פאר זיין יצר הרע אז ער גייט
נישט זינדיגן, און אזוי אויך זאגן חז"ל (נדרים ז:): אז א מענטש
מעג זיך שווערן מקיים צו זיין א מצוה.

דאס קומט דער פסוק מרמז זיין: "לאמר" זאגט די גמרא
(סנהדרין נו:): אז דאס גייט ארויף אויף "גילוי עריות", "לאמר"
אויף זיך גודר צו זיין אין עריות - "זה הדבר אשר צוה ה' איש כי
ידור נדר" - אויף דעם הייסט דער אויבערשטער מאכן א נדר
און א שבועה. און דאס איז מרומז אין "איש" - אז אויף צו זיין
אן איש גיבור קעגן דעם יצר הרע, "כי ידור נדר" מעג מען מאכן
א נדר.

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך. (לא, ב)

דער אויבערשטער האט געהייסן פאר משה רבינו מלחמה
האלטן מיט מדין דוקא לפני פטירתו, ווייל ביי די מעשה מיט
זמרי האט משה רבינו נישט נוקם געווען אין די מדינית, און פאר
אזא צדיק ווי משה רבינו איז דאס גערעכענט געווארן פאר א
פגם, און אויב ער וואלט דאס נישט מתקן געווען וואלט דאס
אפגעהאלטן זיין נפש פון אנצוקומען צו איר מקום מנוחה אויבן
אין הימל.

וועגן דעם, ממש לפני פטירתו האט אים דער אויבערשטער
געזאגט אז ער דארף נאך מתקן זיין "נקום נקמת בני ישראל מאת
המדינים", און דורכדעם "תאסף אל עמך" וועסטו אנקומען צו
דיין ריכטיגע פלאץ, דאס מיינט די מקום מנוחה פון די נשמה
אויבן אין הימל.

פירט דער רבי אויס: "וזה מחסדי א-ל ואהבתו לידידי וינחם
במעגלי צדק" אז פון גרויס אהבה וואס דער אויבערשטער האט
צו זיינע נאנטע, ווייזט ער זיי וואס זיי דארפן טון מתקן צו זיין
זייער נשמה.

החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין. (לא, ג)

ס'ווערט געברענגט פון "אנשי אמת" אז א מענטש וואס פירט
זיך הייליג הייסט דאס "עלייה" - ער ווערט דערהויבן, און
פארקערט איינער וואס זינדיגט ח"ו ווערט אנגערופן "ירידה" -
ער ווערט אראפגענידערט. וועגן דעם, ווען דער אויבערשטער
האט דא געהייסן מלחמה האלטן מיט מדין וואס האבן מחטיא
געווען די אידן, שטייט "ויהיו על מדין" זיי זאלן זיך אפרייסן פון
די טומאה פון מדין וואס האט זיי גורם געווען א ירידה, און זיי
זאלן זיך אויפהייבן העכער מדין - א בחינה פון עלייה.

זאגט דער רבי, אז ס'ווערט געברענגט פון "אנשי אמת" (זוה"ק ח"ב קנז). אז די מ"ב מסעות וואס די
אידן זענען געפארן אין מדבר, איז געווען מעלה צו זיין די ניצוצין קדישין וואס זענען געווען צושפרייט
אין די אלע פלעצער וואו זיי זענען דורכגעפארן. וועגן דעם זעט מען אז אויף איין פלאץ זענען זיי
אפגעזיצן א יאר צייט, און אויף אן אנדערן פלאץ נישט מער ווי איין טאג. ווייל דאס האט געהאט
צוטון וויפיל ניצוצות עס זענען געווען אויף יענעם פלאץ וואס זיי האבן געדארפט מעלה זיין אל
הקדושה.

איז דער רבי מסביר, אז די עבודה פון מעלה זיין די ניצוצי הקדושה האט כלל ישראל געקענט נאר
דעמאלט טון, ווייל אין זייער צייט האבן זיך צוזאמגעשטעלט די דריי זאכן: א. שלימות פון כלל ישראל
- וואס דאס ברענגט השראת השכינה. ב. די קדושה פון כלל ישראל בפרטות - אז ס'איז געווען דארט
די צאל פון 600,000 נשמות. ג. די קדושה וואס איז מאחד כלל ישראל אינאיינעם - דאס איז משה
רבינו [וואס ער איז שקול כנגד כל ישראל]. וועגן דעם, אפילו אז די אבות הקדושים זענען אויך
געפארן מסעות, האבן זיי נישט געהאט דעם כח מעלה זיין די ניצוצות אזויזוי כלל ישראל ביי די מ"ב
מסעות, ווייל דעמאלט האט נאך געפעלט די שלימות פון כלל ישראל און פון די 600,000 נשמות
פרטיות.

טייטשט דער רבי: "אלה מסעי בני ישראל" - די מ"ב מסעות וואס די אידן זענען געפארן מעלה צו
זיין די ניצוצות, האט זיך זייער כח גענומען פון דעם: א. "אשר יצאו מארץ מצרים" - ווייל זיי האבן
זיך אויסגעלייטערט אין מצרים און דארט האבן זיי באקומען א קדושה פון "כללות ישראל". ב.
"לצבאותם" - ווייל זיי זענען געווען א שלימות הצבא - דאס מיינט 600,000 נשמות - וואס דאס איז
גורם השראת השכינה. ג. "ביד משה ואהרן" - ווייל זיי האבן געהאט די קדושה פון משה רבינו וואס
איז מאחד גאנץ כלל ישראל - און פון אהרן הכהן וואס איז מקרב די עבודה פון די אידן צו די שכינה
הקדושה.

אין ספר "נחל יצחק" פון כ"ק אדמו"ר מזוטשקא זצ"ל ווערט געברענגט, אז ווען ער איז געלעגן על
ערש דוי סמוך לפטירתו, האט אים זיין אייניקל כ"ק אדמו"ר מזוטשקא שליט"א געזאגט אויף די
באקאנטע מעשה פון רבינו בעל אור החיים הקדוש אז אמאל האט ער געדארפט גיין גלות ליידן ווייל
ער האט געהערט ווי איינער איז מזלזל אין די כבוד התורה פון איינעם פון זיינע תלמידים, און ער
שבת פרשת בחקותי האט ער מחדש געווען 42 פשטים אויף "אם בחקותי תלכו", און שבת ביי די
סעודות ווען דער רב פון שטאט האט נאכגעזאגט די פשטים וואס ער האט געהערט אין הימל אין
נאמען פון רבינו הקדוש חיים בן עטר - האט דער אור החיים הקדוש רעאגירט: חיים בן עטר... האט
אים דער רב פארשפארט אין א צימער, און מוצאי שבת האט דער שר הגיהנום זיך מגלה געווען צום
רב און געזאגט אז ער קען נישט צוריק אנצינדן דעם אש הגיהנום ביז דער אור החיים הקדוש מאכט
הבדלה, דעמאלט האט אים דער רב מפיס געווען, און מ'האט מודיע געווען פון הימל פאר'ן אור
החיים הקדוש אז זיין פגם איז שוין מכופר געווארן און ער דארף מער נישט גיין גלות.

האט דער זוטשקער רבי שליט"א אויסגעפירט, אז לויט ווי דער דגל מחנה אפרים ברענגט בשם זיין
זיידן דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע אז יעדער איד גייט דורך במשך זיין לעבן מ"ב מסעות, קען מען
אפשר זאגן, אז דורך די 42 פשטים וואס דער אור החיים הקדוש האט יענעם שבת מחדש געווען מיט
זיין כח התורה - האט ער מתקן געווען די 42 מסעות, וועגן דעם האט ער גלייך נאכדעם געקענט
צוריק אהיימגיין.

האט זיין זיידע דער "נחל יצחק" מזוטשקא צוגעלייגט, אז דאס קען מען אויך מרמז זיין אינעם פסוק
"אם בחקותי תלכו": "אם בחקותי" - אויב דו וועסט לערנען תורה, "תלכו" - וועט זיך דאס רעכענען
כאילו דו ביסט געגאנגען גלות, און מיט דעם וועסטו מתקן זיין פונקט די זעלבע וואס דו דארפט
מתקן זיין דורך די מ"ב מסעות.

בני ישראל שהתגברו על יצרם דאויים להיות לפני ה'

אֵל אֱהֶל מוֹעֵד וְזָכוֹן וְגו' לִפְנֵי ה'. צִוְּנוּ לַעֲשֹׂת, לִמָּה כָּתוּב בְּסֵדֶר זֶה שֶׁהִפְסִיק בֵּין
וְזָכוֹן הַמָּקוֹם וּבֵין מֵאֲמַר לִפְנֵי ה', שֶׁהִיהָ לוֹ לומר "אֵל אֱהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי ה' וְזָכוֹן לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל". וְיִתְבָּרַר הַכָּתוּב עַל פִּי מֶה שֶׁאֲמָרוּ בַּמִּסְכָּת כֻּלָּה (פֶּרֶק שֵׁנִי) וְזֶה לְשׁוֹנָם, אֲמַר
רַב אַחַאי רַב יֵאֵשִׁיָּה, כֹּל הַמִּסְפָּה עֲצוּמוֹ מִן הָעֵבֶרָה [וְלֹא עֲשֵׂאָהָ], אֲפִלּוּ הוּא יִשְׂרָאֵל
רָאוי הוּא לְהַעֲלוֹת עוֹלָה כִּכְלוֹן גָּדוֹל עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְכו', עַד כָּאן. וְמה שֶׁלִּפְנֵינוּ כָּל
מַעֲשֵׂה שֶׁהָיְתוּ הַפְּקוּדִים הֵיוּ מֵהֶאֱנָשִׁים שֶׁפָּנוּ עֲצוּמוֹ מִהָעֵבֶרָה, וְהַפְּלִים בָּאוּ
מִגּוֹף הַדְּבָר, שֶׁאֲמָרוּ ז"ל (ש"ה" פֶּסוּק שִׁנְיָה), שֶׁכֵּן הָיָה מִנְהַגָם בְּאוֹתָם מִלְחָמָה,
שֶׁהָיָה מִפְּסִיטִים תַּכְשִׁיטֵיהֶם הָיָה טְחוּן פְּתִיחָם בְּטִיט וְרָפֶשׂ הָיָה פּוֹרְקוֹן נִמְיָחָם מֵהֶם
שֶׁאֵלֹא שֶׁמִּלְכֵי בָהֶם, וְהוּא מֶה שֶׁזִּכְרָנוּ בָּהֶם שֶׁפָּסַד מֵאֲמַר לִפְנֵי ה' לִמְאֲמָר לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל, כִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אָרוּיִים לְהָיוֹת לִפְנֵי ה' כִּמְאֲמַר רַב אַחַאי בֶּר יֵאֵשִׁיָּה וְהִיהָ
הַדְּבָר לְזָכוֹן (לֹא נֵד).

רבינו מבאר שחשיבות כלים אלו מפני שבאו מאנשי המלחמה שפינו עצמן מהעבירה, שהיו טחין פניהם של הנשים בטיט ורפש כדי שלא יכשלו באיסור הסתכלות, בשעה שפורקין נזמיהם מהן.

אך ה**ספורנו** לעיל (פסוק נא) כתב בפירושו מאמר הכתוב (שם) "ויקח משה ואלעזר והכהן את הזהב מאתם כל כלי מעשה". 'כל כלי מעשה' - כל מין כלי שהיה תכשיט של נשים במעשה פעור'. והיינו, שמתכשיטים אלו היה מעשה פעור, שנשכלו על ידם בעבירה. ולכאורה תמוה למה יביאו דבר שנשכלו בהם.

וביאר באמרי אמת (ד"ה לא ידוע השנה) שהמכוון בזה על פי מה דאיתא **מהבעש"ז** ז"ע, שכל מה שאדם רואה צריך למילף מזה רוא דחכמתא, ואפילו ממחטא. כי כל מה שענינו ראות יש לו שייכות לשרוש נשמתו, וכשרוא דבר חטא ועי"ז עושה תשובה הרי הוא מתקן את החטא [עי' בעש"ז עה"ת פרשת בראשית מאות קכד-קל, ושם אות קכז בשם הערבי נחל]. וזו כוונת הכתוב באמרו "כלי מעשהו", היינו, שיש בתחילה היו הכלים מעשה יצר הרע, מכל מקום אחר כך מתעורר בתשובה הנפך וענשה מאותם הכלים עצמם 'מעשה דקדושה', כי על ידם התגברו ותיקנו את החטא, עכ"ד.

ובספר **עברא דדשא** כתב, דלכאורה צריך להבין מאמר הכתוב (לא, נ) "ונקרב את הקרבן ה' וגו' אצעהד וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשותינו לפני ה'", מה ההענין בזה לפרט את כל הכלים, ששרי להקדש לא השתמשו בכלים אלו, אלא ההתייחסות, וכל חשיבותם מצד השוויות שבהם ולא מצד צורת הכלי, ובפרט דחלק מההשמות לכאורה אינם ראויים להיאמר ולהיכתב בתורה, אם לא כדי ללמד על ההורות.

גם צ"ב, דלכאורה המאמר "כל כלי מעשה" מיותר. ועוד צ"ב, למה זה נקרא "כלי מעשה", הרי המשמעות של כלי מעשה הוא כלי מלאכה ועבודה, ולא תכשיט.

וביאר עפ"י דברי רבינו כאן, שחשיבות כלים אלו הוא משום שבאו מאנשי המלחמה שפינו עצמם מהעבירה, ולכן פירטה התורה את שמות הכלים המגונים ללמדנו שדווקא ע"י ההתגברות על היצר הנפכו התכשיטים לתכשיטים דקדושה. [וכן מתבאר עפ"י פירוש הספורנו, שאף שנכשלו על ידם בעבירה, מכל מקום ע"י התשובה נתקנו]. ולכן שפיר קרי ליה 'כל כלי מעשה', כי אין לך כלי מעשה גדול המה, שהרי כל עשיית עוה"ז בעצם אינם מעשה אלא אמצעי להשיג על ידם דברים אחרים, ודווקא דברים רוחניים הם ה'מעשה' האמיתי, ומצא דלדוק משום שיש בהם מעשה יצר קרי להו 'מעשה', כי ע"י ההתגברות נהפכו לתכשיטים דקדושה.

ומסיים שם, וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים חַיִּים וְקַיִּימִים לְעוֹלָמִי עַד, וְנוֹעִיִּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵינָם אֲמֹרִים עַל אִנְשֵׁי הַצָּבָא בְּמַלְחַמַת מִדְּיָן בְּלִבָּהּ, וְיֵשׁ לַחֲזֹר וּלְהַעֲמִיק בְּדַבְרֵי חִז'ל (בְּמַסֶּכֶת כֵּלָּה, כְּמוֹבָא דְּבִדְרֵי רִבִּינָן) כֹּל הַמִּפְנֵה עֲצוּמָן מִן הָעֵבֶרִיָּה וְלֹא עָשָׂה אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל הוּא רָאוּי לְעֻלּוֹת עוֹלָה כַּכֵּן גָּדוֹל עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, הִרִי הַיּוֹם הַרְחֹב מִשּׁוֹקֵץ וּמִתּוֹעֵב, וְכִשְׁיִהוּדִי יוֹצֵא לַרְחֹב [כְּמוֹבָא שְׁדוּקָא כְּשִׁמוּכְרָה לְצֵאתָ וְגַם לֵיכָא דִּרְכָא אֲחֵרִינָא, דָּאֵם אֵל כֵּן הִרִי אֲמָרוּ חִז'ל (ע' ב"ב נז, ב) דְּהוּי רִשְׁעָן], אֵם הוּא נִשְׁמַר לְרָאוּי וּמִפְנֵה אֵת עֲצוּמָן מִן הָעֵבֶרִיָּה, הִרִי כֹל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שְׁלוֹ הוּי קֶרֶבֶן לָהּ, וּמִתְנַה לְאִבּוֹי בְּשִׁשְׁמִים.

וזה שאמרו בגמרא (סנהדרין יט, ב) "הלך ובכה" (שמואל ב' ג, טז) - על המצוה דאזיל מיניה, דהיינו, שפלטי בן ליש הצטער ובכה על שנמנע ממנו הנסיון וההתברות על היצ' [ע"י רש"י ודר"ק על הפסוק שם], וזה דאיתא בגמרא (סוכה נב, א) לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים וכו' הללו בוכין והללו בוכין, ומבאר **המהרש"א** שהצדיקים בוכין ומצטערין בהריגתו ובביטולו שלא יוכלו עוד לזכות על ידו לעוה"ב.

וזאת עלינו לדעת, כי הגם שאין אנו מבקשים שיהיו לנו נסיונות להתגבר עליהם, וואדארה, מבקשים בכל יום 'ואל תביאנו לידי נסיון', אבל בנסיונות הבאים בהכרח, עלינו לזכור זאת, שהמתנה לה' היא ידיקא ע"י שיש נסיון ומקום פיתוי ליצר ומותגברים עליו, וכמו שהיה אז במלחמת מדין, וע"י שידועים זאת יקל הנסיון בעינינו.

אם זכו בעבר הידרדן מיד, או רק לאחר המלחמה

וַיַּעֲנֵנוּ בְּנֵי יִגָּד וְגו'. הִצְרָכָו הַהֲזִיר הַדְּבָרִים, גַּם אָמַר הַכְּתוּב **וַיַּעֲנֵנוּ** וְלֹא אָמַר וַיֹּאמְרוּ, לִפְי שְׁאֵמַר מִשֶּׁהָ **וַיִּנְתַּתֶּם לָהֶם**, חֲשׂו שֶׁאֵז תַּחֲחִיל הַנְּתִינָה, לָזֶה עָנִי וְאָמְרוּ כִּי עֲבָרְתֶּם חֲלוּצִים הוּא דָּבָר שֶׁחֲבִיבֵינוּ לַעֲשׂוֹתוֹ דְּבָר מֶלֶךְ שֶׁלֹּטוֹן וּמִלְחָמָת חוּבָה הִיא לָהֶם, וְהוּא אוֹמְרוֹ **אֵת אֲשֶׁר דָּבָר ה'** אֵל עֲבָדֶיךָ פֶּן נַעֲשֶׂה. נַחֲנוּ נִחַץ חַשִּׁים, לִפְנֵי ה' לַהֲלֹחַם בָּאֹיִבֵינוּ, אֲכַל הַנְּתִינָה הִיא מַעֲכָשׁ, וְהוּא אוֹמְרוֹ **וַיִּתְּנֵנוּ נַחֲלָתָנוּ**, וְהֵם אֵל הַכִּינוּ פֶּנֶת דְּבָרֵינוּ כְּמוֹ שֶׁבִּרְשׁוּנוֹ, וְלָזֶה תִּכְרַךְ נֶטָן לָהֶם וּבָזָה גַּלְהָ דַּעֲתוֹ כִּי כִּנְיָנוּ בְּמֵאֲמַר **וַיִּנְתַּתֶּם לָהֶם** הַיָּדִים כְּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁתִּי (פ' לֵא).

רבינו מבאר שבני גד ובני ראובן הבינו שכונות משה שלא יזכו בארצם רק לאחר המלחמה, והם רצו שיזכו בה מיד בתנאי שיעברו, ולכן ביקשו "ואתנו אחוזת נחלתנו מעבר לירדן", והיינו, שנזכה באחוזת זו תיכף. ואכן משה הסכים עמם, וזו כוונת הכתוב (פסוק לג) "ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן" וגו', שזיכה להם הארץ מיד, על מנת שיקיימו את תנאם.

ומה שבני גד ובני ראובן הבינו כן בכונות משה, זה על פי המבואר לעיל (פסוק כח-כט) "ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן נון וגו'". ויאמר משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם וגו' ונתתם להם את ארץ הגלעד לאחזה", והבינו משלשן "ונתתם" שאלעזר הכהן ויהושע בן נון וכלי הם יהיו הנותנים, והיינו, שרק את תתחיל הניתנה, אך רבינו לעיל (פסוק כט), ביאר שבאמת זיכה להם הארץ תיכף, אלא לפי שאין הניתנה מוחלטת אלא אחר קיום הנתנה, לכן אמר "ונתתם", ועיין שם עוד.

והנה, בני גד ובני ראובן אמרו (פסוק יט) "כי לא נחל אתם מעבר לירדן והלאה כי באה נחלתנו אלינו מעבר הירדן מזרח", ופירש רש"י: כי באה נחלתנו. כבר קבלנוה בעבר המזרח, ע"כ. וביאר הרא"ם, שאין הכוונה שקבלוה בלא תנאי, אלא הכוונה שאחר שייקיימו תנאים אז יתברר שזכו בנחלתם למפרע.

אם כוונת משה בתחלה היתה שיזכו בה מיד: עוד כתב רבינו כאן, שאפשר שאכן באמת דעת משה היתה שלא יזכו בה כלל רק אחר קיום התנאי, אך כשראה חוזק בצונם במעשה הטוב הסכים ונתנה להם תיכף ומיד.

וראה **בחזון יחזקאל** (תוספתא גיטין פ"ה ה"ו), שהביא מש"כ הרמב"ם (הלכות אישות פ"ו הלכה יז): "כל האומר מעכשיו אינו צריך לכפול תנאו". וכן כתב הר"ף במסכת גיטין (דף קז, ב). ובהשגות הראב"ד על הר"ף הקשה ע"ז, דהא גם מעשה בני גד ובני ראובן היה מעכשיו, דהא כתיב "ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן וגו', ויתן משה את הגלעד למכיר" וגו', ואע"פ כן הוצרך משה לתנאי כפול, ומוכח שאפילו האומר מעכשיו צריך לכפול תנאו. החזון יחזקאל **מיישב** [כפירושו ה' של רבינו כאן]. שדעת משה בתחלה היתה שלא יזכר כלל רק אחר קיום התנאי, ולכן הוצרך לתנאי כפול, ורק אח"כ הסכים משה לבקשתם ליתנה הלא יתיך ומיד [ואכן אז היה צריך לתנאי כפול, כדברי הראב"ם והר"ף].

שיטת המלבי"ם שנתן להם הארץ במתנה מוחלטת בלא שום תנאי: והמלבי"ם ביאר באופן מחדש יותר, שהם ביקשו שינתן להם ארץ הגלעד תיכף במתנה מוחלטת בלא שום תנאי, אלא בין ילכו למלחמה ובין אם לא ילכו תהיה הארץ שלהם, והם יתנו הבטחתם שיעברו למלחמה ומוצא שפתם בל ישנו. וביארו טעם בקשה זו, משום שקשה מאד על האדם לעשות לשם שמים מצוה שהוא מקוה לקבל על ידה שכר וריוח תיכף, ואמרו למשה, שמכיון שבדאי מן הראוי שנעשה מלחמה זו בכונה הראויה רק לשם שמים, לא יתכן זה בעוד שאנו מקוים שעי" מלחמה זו נשיג מבוקשנו לזכות בארץ הזאת, ולכן צריך שתתן לנו ארץ הגלעד במתנה מוחלטת, ובזה יקל לנו לעשותה רק לשם שמים, כי אז אין לנו עוד פניה אחרת מתקוות שכר, ואם שכבר זכינו בארץ הזאת בכל אופן, וזו הכוונה באומרם "נעבור חלוצים לפני ה'", כלומר, לשם שמים בלבד, וזה לא נוכל לעשות רק אם "אתנו אחוזת נחלתנו מעבר לירדן", אם כבר נזכה באחוזת זו תיכף במתנה מוחלטת. ומשה קבל דבריהם, וכמו שמסיים הכתוב "ויתן להם משה" וגו', שנתן להם אחוזתם תיכף במתנה מוחלטת.

שיטת החתם סופר בזה: וכע"ז כתב בחתם סופר (על התורה כאן), שכונתם היתה על דרך המבואר לעיל, שביקשו שתינתן להם הארץ תיכף במתנה מוחלטת בלא שום תנאי, כדי שיוכלו לעשות מלחמה זו בכוונה הראויה רק לשם שמים. אך הוא מפרש שמשה לא הסכים עמהם לגמרי, וכמו שהשיב להם (פסוק כט-ל) "ויאמר משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן וגו' ונתתם להם את ארץ הגלעד לאחוזו. ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתוכם בארץ כנען", והינינו, שהסכים שיקבלו חלק בנען, וגם לא ילכו למלחמה, אלא שאז לא יקבלו חלקם בעבר הירדן כרצונם, אלא יקבלו "בארץ כנען", ומכל מקום זה יועיל שיוכלו לעשות מלחמה זו לשם שמים, כי ההבדל בין ארץ מקנה לארץ זבת חלב ודבש, אינו הבדל כל כך גדול, ומי פתי יעשה כזאת להשאיר ביתו וזרעו למשך י"ד שנה, ולמסור עצמו לסכנה במלחמה, עבור ריוח מועט כזה, וא"כ בקל תהיה כוונתם רק לשם שמים.

שיטת האומרים שלא זכו בעבר הירדן רק לאחר המלחמה: ונתבאר עד עתה דעת רבינו והעומדים בשיטתו, שמשזה זיכה להם הארץ מיד, על מנת שיקיימו את תנאם, וכן דעת הראב"ד כמבואר. אולם דעת המבי"ט (קריט ספר, הלכות אישות פ"ו) **והפנים יפות** (ויקרא יד, לג), שלא זכו בה בגיד ובני ראובן עד אחר שירשו את הארץ, והתנאי לא היה 'מעכשיו' אלא שאחר שיקיימו תנאם אז יזכו בו.

וכ"כ החתם סופר (תורת משה דברים ג, כג ד"ה ויאמר ה' אלי רב לך), וביאר שם שמטעם זה לא חל עליה הקדושה עד שקיימו תנאם, דהיינו לאחר י"ד שנה.

מאות ממדי שיעור והוגו תורת האור החיים הקדוש מעידים:
 עם הספר "כל הכבוד לחיים" המכיל אלפי מאמרים מנצחיים הדורגים על
 ספר "אור החיים" הקדוש, מרגשים ומתקנים ועומדים בדבריו האור
 החיים הקדוש, ומגלים מציאות נפלאות בתורה הקדושה, עד בכדי
 ש"משמעתו מתלהט אחרת".

להשיג בכל חנויות הספרים, או בקו ה'מומשת' 0733.743.620

עבדים לעבדי ה'

נטל את המשימה על עצמו. רבנו מזכירו לשבח בהקדמתו ל'אור החיים' בזה הלשון:

ואף גם זאת אנסתני הבושה מהם כעל כל הטובות קדומות, ויקרו מלין בפי לומר להם באלה חפצתי. והנה איש לנגדי, אזור או"ר במתניו, אוהב ה' וחונן אוהביו בחיבה רבה, תהיה משכורתו מעם ה' שלמ"ה, אלופ"י ומיודעי, ולקח המשרה על שכמו. ההוא אמר ועשה, והיה לי לפה למשיב נפ"ש כי באלה חפצתי, להדפיס כל הכתוב לחיים בתורת אלוקים.

גם כאשר ביקש רבנו למסור לבית הדפוס את ספרו 'פרי תואר', היה זה רבי שלמה אלוף שפנה לאחד מבעלי היכולת והתרימו בעילום שם על כל עלות ההדפסה, כאשר כתב רבנו בהקדמתו:

והראני ה' נס בחיבור זה, שהגם שאולת יד ואפס כסף להזיל להעלותו על מזבח הדפוס, העיר ה' רוח נדיבה איש ישר תמים בדרכיו, מיחיד ק"ק ליאורני יע"א אשר לא הכרתיהו ולא ידעתי מהותו, ומעצמו נשאה ונדבה רוחו אותו, ושלח לי שליח לאמר שקיותה נפשו עשות דבר שיהיה לי בו נחת רוח. והיו דבריו עם איש אמונים, הוא ידיד נפש יקר רוח איש תבונות מלא דעת וחכמה כהה"ר שלמה בכה"ר יצחק אלוף ה' ישמרנו, ההוא גילה אזנו כי חשקי להדפיס חידושים שחדשתי על דיני יורה דעה ונחת רוח גדול הוא לי להמציא לי ממון שיעור ההדפסה, ובזריות גדולה מיהר הנדיב עשות הדבר. וחפץ היה שלא להראות עצמו לי שלא אחזיק לו טובה על הדבר, שלא להביאני לידי מיחוש בושה. עוד שאל וחילה פני שלא להעלות על ספר זכרונו, כי לא רצה כי אם עשות משפט באהבת חסד, תהי משכורתו שלמה מעם ה'. הראני ה' בזה כי חפץ בחיים ובתורתו והעיר את רוח הנדיב אשר לא הכירני גם תמול גם היום, אין זה אלא מעשה ה' ברוך הוא ויתרומם הוד יחודו המשגיח והמנוסס הלכות אמת.

רבי שלמה לא התברך בנכסים רבים, וככזה לא נמנה בעצמו על חברי ועד 'מדרש כנסת ישראל', אך גם לאחר שרבנו עלה לארץ ישראל, ואף לאחר שנסתלק לישיבה של מעלה, לא פסק מלדאוג לישיבה ולחכמיה.

תלמידים, שם הא' ר' דוד חסאן ושם השני ר' שם טוב גבאי - וביום טוב של חג השבועות שנת ה'תצ"ט ירדו מלאזאריטו ובא לבית הכנסת, וכבר יצא שמו בכל העולם מחסידותו ומרוב חכמתו. ונתנו לב העם הזה ע"ק (= עם קדוש) על עסקיו. ומרוב ענוותנותו לא גילה שבסיבת הגלות המצויה במערב ירד מנכסיו כל כך שלא נשאר בידו מאומה. והקדוש ברוך הוא ברחמיו, שלא רצה לעזוב את הצדיק הזה, נתן בלב נדיבי עם שיתנו לו מה שצריך למוזנותיו. וזכיתי גם אני להיות עם המעשים, ודברתי עם קרובי ואהובי. וכך עשה גם כן ידיד נפשי אהובי כה"ר שלמה אלוף, ות"ל עלה בדידו פ' לכל חודש. וכדי שלא לבייש העניו הזה, אמרנו לו שימנה ב' גבאים לגבות מהמתנדבים ולהעלותו בידו על ידיהם. ומינה להגביר היקר והנעלה רפאל במוהר"ר עמנואל אירגס, עמי הצעיר משה בלא"א שלמה פראנקו ז"ל. ועשינו שטר, שכל מי שרוצה לחתום. ואלו הם החתומים במצוה הזאת, ה' ישלם פעלם אכ"ר". בהמשך, פירט רבי משה את רשימת הנדיבים התומכים ברבנו בתמיכה חודשית קבועה, וציין: "ותהי ראשית הצדקה ראש חודש תמוז".

לא הסתפק רבי משה בכך, וביקש מרבנו שיאות לקבלו כתלמיד, כאשר תיאר: "וביקשתי מכבודו להיות מאוכלי שולחנו, וזכיתי ללמוד עמו ג' חודשים". היה רבי משה מתאבק בעפר רגלי רבנו ושותה בצמא את דבריו, ולרוב חיבתם ומתיקותם התאמץ ושקד להעלות על גבי הכתב את דרשותיו. לאחר שנסע רבנו מליורנו לארץ ישראל, הפקיד רבי משה את רשימותיו בידי סופר אומן, שהעתיק וערך את הדרשות וסידר מהן את הספר 'מאור החיים' (ראה הקדמת המו"ל, רבי אברהם הלוי שישא, ל'מאור החיים' [לונדון תש"כ], שהוכיח מתוך השינוי בכתב היד, שהספר עצמו הועתק וסודר מחדש, בעוד רישומים תיעודיים נותרו בכתב ידו של רבי משה פראנקו).

רבי שלמה אלוף ז"ל

משפחת אלוף, אף היא מן החשובות בקהילת ליורנו היתה, ואחד המיוחדים בבניה התקרב לרבנו והסתופף בצלו. בעיקר רב חלקו של רבי שלמה בהדפסת ספרי רבנו, והוא שגייס את הכסף שהיה נחוץ לרבנו לצורך הוצאתם לאור. רבנו בעצמו, לגודל ענוותנותו, התבייש לבקש תרומות להדפסת חידושי תורתו, ורבי שלמה

לא רבים הפרטים שנותרו אודות האישים הדגולים, עושי דברו של רבנו שפעלו לצדו, אך מן המעט שנותר ישורטטו מעט קוים.

רבי משה פראנקו ז"ל

סמוך לבוא רבנו לליורנו, משודע כי צדיק בא לעיר והוא הודה זיווה והדרה, נרתם רבי משה פראנקו בכל מאוודו והעמיד עצמו לשירות רבנו.

מן הנכבדות והעשירות שבמשפחות ליורנו היתה משפחת פראנקו, ומתוכה עמדו כמה תומכי תורה מובהקים שנפשמם שאלה: מי יתן לי תלמיד חכם ואכבדנו. מן הנראה שגם אביו, רבי שלמה פראנקו, היה חביב על שרי התורה בליורנו, שכן בספר השירים של הגאון רבי מלאכי הכהן זצ"ל, רבה הראשי של העיר, מובא שיר שחיבר "לנישואי משה בן שלמה פראנקו עם רחל בת אברהם גוניס".

בהקדמת הגאון רבי יהודה עייאש זצ"ל - שעלה מאלג'יר לארץ ישראל והתעכב בליורנו בין השנים תקט"ז-תק"י - לספרו 'בני יהודה', הרחיב בתיאור הכבוד והיקר שמנחילים יהודי ליורנו לחכמי תורה הנקלעים למחיצתם, ובדבריו נקב בשם והפליג בשבחו של רבי משה חיים פראנקו, שהעמיד לו תמיכה חודשית קבועה וסייע לו בהתקנת ספרו לדפוס. גם בהסכמת הרב חיד"א זצוק"ל ל'שו"ת ארח לצדיק', להגאון רבי אברהם חיים רודריגיס זצ"ל (ליורנו תק"מ), אנו מוצאים שהוא מזכיר לטובה את הגביר רבי משה חיים פראנקו [אין זה רבי משה פראנקו שהיה איש אמונו של רבנו, שהוא שם אביו רבי שלמה ואילו בהקדמה ל'בני יהודה' מופיע שם אביו רפאל אברהם]. ואולי קשר משפחתי היה ביניהם, שכן ברשימת התומכים ברבנו שגייס רבי משה פראנקו הובא שמו של 'רבי רפאל בן אברהם פראנקו' וכן שמות שני בניו של רבי משה, רבי יוסף ורבי רפאל, ומכאן שהשם 'רפאל' היה מקובל באותה משפחה.

כבר בראש חודש תמוז תצ"ט (כשלושה שבועות לאחר שהגיע רבנו לליורנו, בחג השבועות), הספיק רבי משה פראנקו לאסוף סכום נאות מכמה עשירים בתור תמיכה ראשונית, כאשר תיאר בהקדמתו ל'מאור החיים' (קובץ הדרשות שרשם מפי רבנו): "בהיות שבא במחננו קדוש החכם השלם הרב הכולל כמוהר"ר חיים נ' עטר - עם ב' נשיו וב'

אלפים כבר נושעו

בזכות תרומתם למען האור החיים הקדוש והפצת ספריו הקדושים

קנה לעצמך זכות אצל האור החיים הקדוש

מוקד הישועות: 0733-713-620

וואונדערליכע ישועות דורך לערנען אור החיים הקדוש אדער דורך העלפן מיט הוצאה לאור פון ספרי רבינו זי"ע

ארויס גענצליך ריין - און געפארן אויף סוכות קיין ירושלים

אומגלויבליך! הודו לה', די אפעראציע איז אריבער אסאך בעסער ווי געראכטן! די דאקטוירים האבן זיך נישט געגלייבט צו זען אז איך בין אינגאנצן ריין! קיין זכר איז נישט געבליבן! ס'איז ביי מיר קיין שום ספק נישט אז אלעס איז בזכות פונעם אור החיים הקדוש!

איך בין נאכנישט פערטיג - לייגט ער צו. דו ווייסט אז איך בין יעצט אין ארץ ישראל? דאס איז א באזונדערע נס פאר זיך, ממש א נס בתוך נס! - גיסט זיך זיין הארץ איבער פון התרגשות, ווען ער גיבט מיר צו פארשטיין:

יארן לאנג איז שוין ביי מיר איינגעפירט, אז אויף סוכות פאר איך מיט מיין גאנצע משפחה קיין ירושלים עיר הקודש. איז דען דא עפעס בעסערס ווי 'א סוכות אין ירושלים'?!... היי יאר אבער, האב איך ניטאמאל גע'חלומ'ט אויף דעם. אהיימקומענדיג פון שפיטאל נאכ'ן אפעראציע בין אין געווען אזוי שוואך, ביז איך בין קוים מסוגל געווען ארויסרעדן א ווארט. ווער רעדט נאך פון זיך ארויפזעצן אויף א פליגער און פליען א האלבן מעט-לעת?! ס'איז נישט געקומען אין באטראכט.

איך בין באמת געווען גליקליך און צופרידן אז איך בין ב"ה אויסגעהיילט. אבער דאך... ווייסט דאך, ס'איז נישט אזוי לייכט מוותר צו זיין אויף אזא אויספלוג.

אבער ווען דער זכות פונעם אור החיים הקדוש שטייט ביי - קענסטו זיך שוין אליינס פארשטעלן דעם המשך. מיין ערהיילונג איז געגאנגען אזוי שנעל און געשמירט - ממש למעלה מדרך הטבע! פון טאג צו טאג בין איך אלס מער געקומען צו די כוחות. און ב"ה, יא! איך רוף דיר יעצט אן פון ירושלים עיר הקודש!!! איך בין ב"ה דא מיט מיין משפחה!!!

האב א גוט יום טוב! "ושמחת בחגך"... און זיי ווייטער א גוטער שליח צו ברענגען ישועות פאר אידישע קינדער בזכות דעם אור החיים הקדוש! - האט ער ווארעם צוגעענדיגט.

געדאכט - מ'האט ליידער אנטדעקט ביי אים די ביטערע מחלה אינעם מאגן. ער האט אנגעהויבן ביטער שווערע טרייטמענטס, אבער נאך אלעס געבן נישט די דאקטוירים קיין גרויסע שאנסן.

דער גביר צוכליפערט זיך און רעדט ווייטער: די לעצטע האפענונג וואס זיי געבן נאך, איז אריבער צו גיין א שווערע אפעראציע וואס די רעזולטאטן זענען גורל'דיג. איך בין מורא'דיג באזארגט פאר דעם, און איך דארף גרויס רחמי שמים. איין גרויסע האפענונג איז אבער דא, דו ווייסט אויף וועלכע טאג זיי האבן באשטימט דעם אפעראציע? דו קענסט זייער גוט דעם דאטום - ט"ו תמוז!!! די יומא דהילולא קדישא פונעם אור החיים הקדוש.

גלייב מיר, אויף קיין שום דאקטער קען איך מיר נישט פארלאזן... אבער אין דעם כח פונעם אור החיים הקדוש גלייב איך און נאך ווי! וויל איך דיר בעטן, אינעם יומא דהילולא - אין דעם גורל'דיגן טאג פון די אפעראציע - נעם א מנין אידן וואס זאלן אויסזאגן גאנץ תהלים אויפ'ן ציון הקדוש, מילה במילה - נישט יאגנדיג... און דערמאן דארט מיין נאמען לרפואה שלימה במהרה.

ער האט נישט פארגעסן צו צולייגן, אז ער שטייערט ביי א סכום הגון אויף די הפצה פונעם ספר "ראשון לציון" וואס מיר גרייטן זיך אויסצוטיילן די קומענדיגע טעג אין די בתי מדרשים.

---ערב סוכות. אינמיטן די גרויסארטיגע הכנות צום הייליגן יום טוב, לויפנדיג פון די "ד' מינים צענטער" צום "מרכז הסוכות"... צוקלינגט זיך פלוצלינג מיין סעלפאן.

א גוטן ערב יום טוב... - הער איך א באקאנטע שטימע. ס'האט מיר געדויערט נישט מער ווי א סעקונדע צו כאפן אז דאס איז דער אויבנדערמאנטער נגיד.

איך פארשטיי אז דו ביזט פארנומען, וויל איך דיר נישט לאנג אויפהאלטן. איך מוז דיר אבער מיטטיילן מיט מיינע געפילן... - גייט ער גראד צום ענין מיט קענטיגע איבעראשונג, און ער זאגט מיר:

פאראירא אנהייב תמוז - ארום צוויי וואכן פאר די יומא דהילולא קדישא פון רבינו בעל אור החיים הקדוש, האט מען אין "מכון" זיך געגרייט מיט העפטליגע הכנות צום געהויבענעם "יום טוב" - ווי מיר רופן עס - על כל פרטיה ודקדוקיה ארום דעם גרויסן טאג אין וועלכע דער רבי שטייט מיט אפגע הענט צו בענטשן כלל ישראל מיט כל מיני ברכות און ישועות.

איינע פון די פראיעקטן יענע טעג איז געווען, דער ספר "ראשון לציון" וואס מ'האט זיך געגרייט אויסצוטיילן אין בתי מדרשים און אין כוללים איבער ארץ ישראל, מזכה צו זיין אחינו בני ישראל זיך מקשר צו זיין מיט תורת רבינו הקדוש לטוב להם כל הימים, און מיר האבן זיך געוואנדן צו אידן בעלי יכולת אנצושליסן א שותפות אין דעם געוואלדיגן זכות.

צווישן די טעלעפאנען קיין אמעריקא, איז געווען איין געשפרעך - א יוצא מן הכלל. געווען איז עס א נגיד מיט א ווארעם הארץ, וועלכער פלעגט אונז פון מאל צו מאל מהנה זיין מיט א שיינע מתנת יד, און אויך דאסמאל האבן מיר ערווארטעט זיין גוט הארציגע נתינה. אבער - צו אונזער באדויער - ווען יענער האט אויפגעהויבן, האבן מיר גלייך געשפירט אז עפעס טויג דא נישט... זיין קול איז געווען שטיל און איינגעהאלטן, ווייט פון די ווארעמקייט צו וואס מיר זענען געווען געוואוינט.

"שלום עליכם ר'.... וואס מאכסטו עפעס גוטס?" פרוביר איך צו הייבן דעם שטימונג.

"עליכם שלום..." - קרעכצט דער נגיד אריין אין טעלעפאן מיט א קוים הערבארע שטימע: "איך בין יעצט נישט..."

איך האב נאכנישט געהאט קיין געלענהייט צו טראכטן וואס ער איז יעצט נישט, ווען מיטאמאל ברעכט דער גביר אויס אין א געוויין, ממש א שברים תרועה... איך האב געפילט זייער אומבאקוועם פון דעם סיטואציע, אבער איך האב פארשטאנען אז איך מוז אים לאזן אויסרעדן.

דער גביר ציט אריין א לאנגן אטעם, און ענדליך הייבט ער אן צו דערציילן אז - פאר קיין שום איד

אויפן פארלאנג פונעם ציבור, האבן מיר זיך בס"ד לעצטנס שטארק פארברייטערט מיטן דרוקן און מפיץ זיין דעם גליון ברחבי תבל, און מיט דעם ווענדן מיר זיך צו אייך, אזויווי די הוצאות זענען גרויס, און די זכות פון דרוקן און מפיץ זיין האט א געוואלדיגע כח הסגולה כידוע, ביטע נעמט השתתפות אין די מלאכת הקודש מיט'ן מנדב זיין א גליון לזכות אדער לע"ב.

צו באקומען דעם גליון אין אמעריקא, אדער צו געבן אייער נדבה ביטע רופט: 845-533-2998

אדער שיקט אן אימעיל צו: torahsohrhachaim@gmail.com

פאר סיי וועלכע פראגעס בנוגע דעם גליון, קענט איר רופן:

הרה"ח יהודה לייב זארגער שליט"א 917-681-0310 • הרה"ח אברהם ישראל הערשקאוויטש שליט"א 845-537-0839

זכות רבינו הק' תגן בעדכם לרוב ברכה והצלחה וכל טוב